

WSTĘP

Sejm zwołany do Krakowa na 6 marca 1547 r. rozpoczął obrady dopiero we wtorek po niedzieli *Oculi*, to jest 15 marca¹. O jego przebiegu zachowały się dokładne informacje. Głównym przedmiotem obrad miała być — jak zapowiadano w listach sejmowych — sprawa obrony państwa, ciągle jeszcze stojącego w obliczu niebezpieczeństw zewnętrznych, którym uprzednie sejmy zaradzić nie były w stanie². Tymczasem już na początku obrad poruszono zasadniczą kwestię wewnętrzną: posłowie wystąpili z żądaniem, aby król Zygmunt I oddał rządy w Koronie swemu synowi, Zygmuntowi Augustowi³. Ponieważ król i senatorowie nie zaakceptowali tego postulatu, więc izba poselska nie przystąpiła w ogóle do debat nad podatkami. 31 marca, wzorem uprzednich sejmów, zapadła uchwała o zwołaniu w razie potrzeby pospolitego ruszenia⁴. Mimo że posłowie poróżniali się, senat kontynuował obrady aż do połowy maja 1547 r.⁵ Wtedy zapadły decyzje o przekazaniu Zygmuntowi Augustowi (który sprawował już władzę na Litwie)⁶ najwyższej władzy sądowej oraz — w wypadku zgromadzenia się pospolitego ruszenia — także wojskowej⁷. Zapewne debatowano też nad odłożoną z poprzedniego sejmiku sprawą monety pruskiej⁸. Ponadto ustalono skład poselstwa na sobór trydencki⁹.

Dorobek ustawodawczy sejmiku walnego krakowskiego w 1547 r., który publikujemy poniżej, obejmuje jedynie wici¹⁰:

¹ *Elementa ad fontium editiones*, t. XXXVII, nr 991, s. 189; zob. też: W. Konopczyński, *Chronologia sejmów*, nr 57, s. 138.

² Zob. Legację królewską na sejmiki ziemskie, z 15 grudnia 1546 r., B. Jagiell., ms. 6563 III, s. 6-11 oraz inne *litterae conventuales* (ibidem, s. 1-3). Sejmiki odbyły się w styczniu i lutym 1547 r.

³ A. Dembińska, *Zygmunt I*, s. 275 i nn.

⁴ *Elementa ad fontium editiones*, t. XXXVII, nr 993, s. 192.

⁵ Ostatni zapis *in conventione* w MK nosi datę 20 maja 1547 r. (MRPS, cz. IV, vol. 3, nr 22835, s. 292). Datę tę, jako dzień zakończenia sejmiku przyjął W. Konopczyński, *Chronologia sejmów*, nr 57, s. 138.

⁶ Świadczy o tym włączony do VL (t. I, s. 587–590) przywilej Zygmunta Augusta, nadający prawo polskie ziemi bielskiej, wydany w Wilnie na sejmie litewskim 23 lutego 1547 r. Przywilej ten w niniejszym wydawnictwie pomijamy.

⁷ List Zygmunta I do senatorów z 30 maja 1547 r. (B. Jagiell., ms. 6563 III, s. 61) i do Zygmunta Augusta z 14 czerwca 1547 r. (ibidem, s. 87). Zob. też A. Dembińska, *Zygmunt I*, s. 278.

⁸ List Zygmunta I do Piotra Kmity, marszałka wielkiego, z 8 czerwca 1547 r., B. Jagiell., ms. 6563 III, s. 62. Por. też wyżej w niniejszym wydawnictwie, nr LIV, III: *Edictum de moneta*.

⁹ A. Dembińska, *Zygmunt I*, s. 277.

¹⁰ Wici te zachowały się w formie oblaty urzędowej w księgach grodzkich kaliskich, t. 10, k. 56, 56v., pt.: *Ingrossatio primarum restium*, oraz k. 94, pt.: *Ingrossatio secundarum restium*. Prywatny odpis tych drugich figuruje w Tomicjanach (B. Jagiell., ms. 6563 III, s. 34, 35) pod tytułem: *Restes secundae, ut homines parati sint ad bellum*. Niepewna jest data wydania wici, gdyż księga 74a MK, gdzie były one wpisane, nie zachowała się. Na podstawie sumariuszy (MRPS, cz. IV, vol. 1, nr 7854, 7855 i 7858, s. 452) można przypuszczać, iż zostały ogłoszone razem wici pierwsze i drugie 14 kwietnia 1547 r. Natomiast w księgach grodzkich kaliskich, które są podstawą niniejszego wydania, wici oblatowano osobno, podając różne daty ich wyjścia — pierwszych 14 kwietnia 1547 r., drugich 16 maja 1547 r.

I. *Litterae restium*:A. *Primae restes*.B. *Secundae restes*.

Z pozostałego dorobku tego sejmku wciągniętego do Metryki Koronnej¹¹ na uwagę zasługuje przywilej dla Warszawy z 12 kwietnia 1547 r.¹² oraz list do starostów z 14 kwietnia 1547 r. w sprawie staranniejszego poboru dwóch groszy z łanu¹³.

¹¹ Por. MRPS, cz. IV, vol. 1, nr 7818–7869, s. 450–452, oraz vol. 3, nr 22700–22835, s. 283–292.

¹² MRPS, cz. IV, vol. 3, nr 22766, s. 287: *Mandatum regium ad dignitarios et officiales Regni de libertate, civibus civitatis Antiquae et Novae Varschoviensis ab omnibus teloneis terrestribus regiis antiquis, teloneo tamen novo finitimo limitanealique excepto, perpetuo, propter ignis voraginem donata.*

¹³ MRPS, cz. IV, vol. 1, nr 7855, s. 452: *Schedula in epistolis ad capitaneos de diligenti collectione exactionis 2 grossorum.*